

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Γ΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή)

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1^ο (μονάδες 15)

Συμπεράσματα για την πολιτική κατάσταση της εποχής:

- Χρήση όπλων σε μαζικές συγκεντρώσεις από τους εντεταλμένους για την τάξη και την ασφάλεια των πολιτών, επομένως η βία ήταν μέσο επιβολής της τάξης που έφθανε στα όρια της τρομοκρατίας.
- Υποτίμηση της ανθρώπινης ζωής και αφαίρεση αυτής με τη βία.
- Απαγόρευση της ελεύθερης ανάγνωσης βιβλίων – λογοκρισία και καταστροφή όλων όσων κρίνεται πως με το ανατρεπτικό τους περιεχόμενο προκαλούν τους πολίτες στη διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους.
- Από τα παραπάνω συμπεραίνουμε ότι οι πολιτικές συνθήκες που επικρατούν στην εποχή που αναφέρεται το κείμενο είναι αυταρχικές και ανελεύθερες.

Τα περιστατικά –γεγονότα που αποδεικνύουν τα παραπάνω είναι:

- Η απροκάλυπτη αστυνομική βία
- Ο «Επιτάφιος» του Γιάννη Ρίτσου, ποιητική σύνθεση με πηγή έμπνευσης το περιστατικό της δολοφονίας και ειδικά τη φωτογραφία με την χαροκαμένη μάνα, υπέστη διώξεις και τελικά παραδόθηκε στην πυρά μαζί με τα άλλα «απαγορευμένα/ανατρεπτικά βιβλία».

Ερώτημα 2^ο (μονάδες 10)

1^η νοηματική υποενότητα: «Η κάθε κοινωνική οργάνωση... καθημερινότητα»

Τίτλος: Η εξάπλωση της βία σήμερα και οι παράγοντες που την προκαλούν

2^η νοηματική ενότητα: «Για τον αποτελεσματικό έλεγχο ... που θα δίνει ευκαιρίες σε όλους»

Τίτλος: Προτάσεις για τον περιορισμό της βίας με αποτελεσματικό τρόπο

Ερώτημα 3^ο (μονάδες 10)

1^ο Κείμενο: κυριολεκτική χρήση της γλώσσας, γ' ρηματικό πρόσωπο, σε αρκετά σημεία η σύνταξη που επιλέγεται είναι η παθητική (σοβαρό ύφος λόγου, σκοπός η ενημέρωση του δέκτη).

2^ο Κείμενο: μεταφορική χρήση του λόγου («...και η μητέρα του πεσμένη στα γόνατα, ικέτιδα προς τους χωροφύλακες να σταματήσουν να πυροβολούν...»), αξιολογικά/κατευθυντικά επίθετα (έντιμος, προκομμένος, εργατικός κ.ά.), λεξιλόγιο απλό, σε κάποια σημεία χαρακτηρίζεται καθημερινό (λαϊκές φράσεις, όπως «Έχτιζαν τη ζωή τους λιθαράκι – λιθαράκι», «Πυροβολισμούς στο ψαχνό», «αποκούμπι της χαροκαμένης μάνας» κ. ά). Με αυτές τις γλωσσικές επιλογές το ύφος του λόγου γίνεται απλό, προκειμένου με ανάλογο τρόπο να δηλωθεί η τραγική ιστορία του θανάτου ενός λαϊκού αγωνιστή.

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Το τραγούδι γράφτηκε κατά τη διάρκεια της δικτατορίας των Συνταγματαρχών. Το ιστορικό πλαίσιο φωτίζεται από την χρονολογία πρώτης εκτέλεσής του (1971). Ο «μαύρος ουρανός» μεταφορικά μπορεί να συμβολίζει το αυταρχικό πολιτικό καθεστώς, στο οποίο είναι αδύνατο να πετάξει χωρίς ορατότητα το «χελιδόνι» (μεταφορική απόδοση της ελευθερίας). Ανάλογη εντύπωση προκαλεί η αποστροφή στην τρίτη στροφή «Άχου καρδούλα μου φυλακισμένη / δε βγαίνει ο ήλιος που καρτεράς» με τον ήλιο να συμβολίζει το φως (ελευθερία) που έρχεται σε αντίθεση με το μαύρο του ουρανού.

Η συναισθηματική κατάσταση στην οποία βρίσκεται η φωνή που κυριαρχεί στο κείμενο είναι μελαγχολική, πρόκειται για μια φωνή απόγνωσης λόγω της πολιτικής κατάστασης της ανελευθερίας και καταστρατήγησης των ατομικών και πολιτικών ελευθεριών.

«και πώς να κλάψεις και πώς να κλάψεις» η αποστροφή σε β' ενικό ρηματικό πρόσωπο εκφράζει την οδύνη για τον θάνατο μπρος στον οποίο ούτε το κλάμα είναι δυνατό να εκφράσει τον πόνο.

«κι όσοι μιλούσαν για λυτρωμό» η θλίψη μεγεθύνεται μπρος στο ανεκπλήρωτο όνειρο για ελευθερία και λύτρωση από την τρομοκρατία της βίας.

Ανάλογα με τις ιστορικές του/της γνώσεις, τον παραστατικό του/της κύκλο και τον βαθμό στον οποίο το τραγούδι του/της προκάλεσε αισθητική συγκίνηση ο/η μαθητής/-τρια καλείται να απαντήσει στο γ'υποερώτημα.